

## DRIE DOCUMENTEN IN VERBAND MET OOSTENDE

door Dr. W. DEBROCK

### De stamfamilies van Oostende

Gedurende Wereldoorlog II heeft een verdienstelijke heer (†) Joseph Jacquart, wonende te Brussel, zijn vrijgekomen tijd nuttig doorgebracht met opzoekingen naar de stand van de bevolking vóór de Franse Revolutie. Hij kwam er toe om voor de stad Oostende een tabel met namen op te maken van wat hij heette te zijn, de « familles-souches », d.i. de stamfamilies of de oudste families van Oostende.

Men weet dat, na het beroemde beleg, in 1604, Oostende een desolate aanblik bood van totale verwoesting en verlatenheid. De burgerbevolking was inderdaad uitgeweken en van de stad bleef slechts puin over.

De door de heer Jacquart opgestelde lijst bestrijkt dan ook maar de periode volgend op het beleg, toen met allerlei maatregelen de Aartshertogen Albrecht en Isabella probeerden de stad opnieuw leven in te blazen en trachtten de haven in activiteit te stellen (1).

Wat bedoelt de heer Jacquart met « familles-souches » van Oostende? De « familles-souches » zijn de families die bijzonder vruchtbaar zijn geweest in de 17de en 18de eeuw en aldus de stam (la souche) vormen van de eigentijdse Oostendse bevolking.

Vóór de Franse Revolutie en zelfs tot 1870 waren de grote gezinnen de regel en daardoor — volgens de heer Jacquart — zijn ze ook blijven voortbestaan tot op heden. In vergelijking met de kiezerslijsten van 1938-40 mocht de heer Jacquart besluiten dat 68 % dezer families nog vertegenwoordigd waren te Oostende. Het gaat hier dan om 68 % van een totaal van 297 stamfamilies.

Welke was de werkwijze van de heer Jacquart?

Hij stelde zijn namenlijst op volgens de namentabellen van de parochie-registers van 1607 tot 1769. Men weet dat vóór de Franse bezetting

(1) De aartshertogen vaardigden reeds op 21 oktober 1604 een ordonnantie uit die o.a. aan allen die zich te Oostende wilden vestigen vrijdom van alle rechten en schattingen voor de tijd van twaalf jaren, vrijdom van soldateninkwartiering en vrijdom van alle arresten op hun persoon vanwege hun schuldeisers voor de duur van een jaar, verleende. Bovendien krijgen zij die binnen de tijd van een jaar Oostende komen bewonen, voor altijd en gratis burgerrecht.

Zie o.a. Jacobus BOWENS, *Nauwkeurige Beschrijving der oude en beroemde zeestad Oostende*, Brugge, 1792, blz. 101 en vlg.

deze registers werden bijgehouden door de clerus en de eigenlijke registers van de burgerstand zijn.

De schrijfwijze der namen is door de opsteller eenvormig gehouden, alhoewel er heel wat varianten van dezelfde naam voorkomen in de registers (bv. Janssen, Janssens, Jansen).

We hebben gemeend dat het interessant kon zijn een lijst op te geven, gekozen uit de onomastische tabel van de heer Jacquart en die namen bevat van de families gevestigd in het nieuw Oostende tussen 1604 en 1620, d.i. gedurende de heroïsche periode van heropbouw die onmiddellijk de herbevolking van de verwoeste stad meebracht.

Het zijn de namen van de families die zich dadelijk na het beleg te Oostende vestigden, de oudste inwoners dus, en die nu nog voortleven in de huidige Oostendse bevolking.

De datum vermeld naast de naam heeft betrekking op de inschrijving van het doopsel van de eerste geboorte.

|          |      |               |      |
|----------|------|---------------|------|
| ALLAERT  | 1614 | MAERTENS      | 1610 |
| BLOMME   | 1609 | MAHIEU        | 1612 |
| BORRET   | 1614 | MILLE         | 1608 |
| BRAUWERS | 1609 | PAUWELS       | 1611 |
| CLAEYS   | 1620 | PIETERS       | 1611 |
| COOPMAN  | 1615 | ROELS         | 1613 |
| COSYN    | 1611 | SEGERS        | 1608 |
| DEBRITUE | 1615 | VANDAELE      | 1610 |
| DECUYPER | 1616 | VANDENABEELE  | 1609 |
| DEGRAVE  | 1610 | VANDENBUSSCHE | 1620 |
| DERYCKE  | 1607 | VANDERHAEGHE  | 1620 |
| DEVOS    | 1611 | VANDEVOORDE   | 1613 |
| DEWAELE  | 1608 | VANHOVE       | 1610 |
| EVERAERT | 1618 | VERHAEGHE     | 1608 |
| GALLEY   | 1614 | VERMEES       | 1620 |
| HAECKX   | 1612 | VLAMINCK      | 1619 |
| JANSENS  | 1617 | WILLEMS       | 1611 |
| LEFEVERE | 1611 | WOELAERT      | 1618 |
| LIEVENS  | 1616 | WAUTERS       | 1646 |

Andere nog steeds te Oostende voorkomende en bekende familienamen worden vermeld voor een eerste geboorte na 1620. Ik geef een keuze van de meest bekende :

|           |      |              |      |
|-----------|------|--------------|------|
| ANDRIES   | 1627 | BERTELOOT    | 1633 |
| ASPESLAGH | 1671 | BORM         | 1629 |
| ASSELOOT  | 1698 | BILLIET      | 1673 |
| BAELE     | 1655 | BORGERS      | 1650 |
| BARRAT    | 1694 | BUDDAERT     | 1661 |
| BAUWENS   | 1621 | (BODDAERT ?) |      |
| BEUCHE    | 1683 | COLEN        | 1647 |
| BERNAERT  | 1629 | COPPENS      | 1641 |

|            |      |                 |      |
|------------|------|-----------------|------|
| COWELEYN   | 1694 | MAJOR           | 1671 |
| CARPENTIER | 1669 | MINNE           | 1678 |
| CLOU       | 1647 | NAESSENS        | 1641 |
| CRAES      | 1629 | OCKET           | 1672 |
| DAGHELET   | 1683 | PILAEIS         | 1740 |
| DAVID      | 1632 | RYCKEMAN        | 1633 |
| DEBRAUWERE | 1629 | RYCX            | 1630 |
| DECLERCK   | 1631 | STALPAERT       | 1631 |
| DEHONDT    | 1640 | STEENKISTE      | 1646 |
| DEKEYSER   | 1648 | TRATSAERT       | 1648 |
| DEKNUYT    | 1702 | VANDENKERCKHOVE | 1632 |
| DELANGHE   | 1622 | VANDENBERGHE    | 1629 |
| DEMEY      | 1621 | VANDENBROECKE   | 1622 |
| DEPRE      | 1659 | VANDEWALLE      | 1632 |
| DEWEERT    | 1649 | VANDEWEGHE      | 1652 |
| DEWITTE    | 1636 | VANHECKE        | 1623 |
| DEWULF     | 1644 | VANHERCKE       | 1647 |
| GONSALES   | 1651 | VANWIJNSBERGHE  | 1726 |
| HAMILTON   | 1640 | VERBRÜGGHE      | 1621 |
| JACOBS     | 1622 | VINCKE          | 1636 |
| LANSWEERT  | 1632 | VROOME          | 1653 |
| MAES       | 1629 |                 |      |

Dit is geen systematische en verantwoorde lijst. Ik heb enkel een staal willen geven van de vondsten van de heer Jacquart.

Of de namen die vandaag nog voorkomen behoren tot afstammelingen van de families vermeld op de onomastische tabel der « familles-souches » is een andere probleem. Alleen een grondige genealogische studie per familie kan daar zekerheid over geven. Nochtans schijnen de gegevens hieronder vermeld te wijzen op deze continuïteit. Men moet er rekening mee houden dat de opsteller van de behandelde onomastische tabel alleen heeft gewerkt en zeker niet in de mogelijkheid was alle gegevens te controleren.

Niettemin is het resultaat van de opzoeken belangrijk, al ware het maar omdat het de dragers van de vermelde namen zou aanzetten om eens een kijkje te gaan nemen in hun familieverleden !

### De wapens van prominenten

De heer Ridder A. de SELLIERS de MORANVILLE publiceerde in deel VI, van de Office généalogique et héraldique de Belgique, een voor Oostende belangwekkende studie over twee manuscripten (2) die hem waren bezorgd door een zijner bekenden.

(2) Deze manuscripten werden tentoongesteld op de tentoonstelling van het duizendjarig bestaan van Oostende als stad, in 1964. Zie kataloog van de tentoonstelling « Oostende 1000 », Algemeen Rijksarchief Brussel, 1964, p. 66, nr. 261, a) manuscript van schepenschap van Oostende, 1604-1693 ; manuscript van Admiraliteit van Oostende, XVIIe eeuw.

Beide tentoongestelde documenten gingen onopgemerkt voorbij, vnl. omdat ze bijna onzichtbaar waren voor de bezoeker...

Het gaat in de eerste plaats om een tekst van 77 p. Hij bevat de namen en titels van de leden van de magistraat van Oostende vanaf 1605 tot 1694 (gouverneurs, baljuws, burgemeesters, schepenen, enz.) doorgaans vergezeld van hun familiewapen.

Een tweede manuscript, van 32 p., bevat de namen, de titels en de wapens van 16 rechters of ambtenaren van de Admiraliteitszetel van Oostende vanaf 1658, datum waarop de Admiraliteitszetel van Duinkerke naar Oostende werd overgebracht, tot eveneens 1695 (3).

Alhoewel beide manuscripten naamloos zijn, mag men veronderstellen dat ze doorgaans juiste gegevens bevatten, controleerbaar althans wat namen, titels en data betreft bij middel van andere officiële stukken. Ze schijnen bovendien van dezelfde hand te zijn.

Wanneer we de lijst van de heer Jacquart even vergelijken met de lijsten van de Oostendse prominenten vermeld in beide manuscripten, vinden we volgende namen terug in deze laatste handschriften :

ALLAERTS Pieter, schepen, 1625-1630 ;  
ANDRIES Louis, schepen, 1651-1670 ;  
BAUWENS Joannes Bapt., Admiraliteitsrechter, 1690 ;  
BAUWENS Paulus, schepen, 1688-1689 ;  
BERNAERT Bertram, schepen, 1606-1621 ;  
BORM : dertien leden van de familie BORM, die tussen 1617 en 1692 diverse functies in de Admiraliteit of in het stadsmagistraat vervulden ; (4)  
de CLERCQ Lievin, schepen, 1626-1636 ;  
CLOU Jan, schepen, 1690 ;  
COOLEN Claude, schepen, 1664-1677 ;  
COPPENS Jan Baptiste, schepen, 1677-1686 ;  
COUSIJN Artus, schepen, 1660-1664 (cfr. COSIJN bij Jacquart) ;  
COUSIJN Guillaume, schepen, penningmeester, 1608-1659 (id.) ;  
COUSIJN Christiaan, fs. Guillaume, schepen, 1637-1642 (id.) ;  
CROES Jacques, schepen, 1677-1686 ;  
(VANDE) HAEGHE Adriaen, schepen, penningmeester, 1633-1665 ;  
(VANDER) HAEGHEN Jacques, schepen, 1618-1631 ;  
(VANDER) HAEGHE Jacques, schepen, 1656 ;  
(VAN DER) HAEGHE Lucas, 1610-1622 ;  
HAMILTON Jacobus, baljuw, schepen, 1683-1693 ;  
HAMILTON Jacques, schepen, 1687 ;

(3) Na het driejarig beleg, hing Oostende af, voor de maritieme zaken, van de Admiraliteit van Duinkerke. Wel bestond er te Oostende een afvaardiging van de Admiraliteit om ter plaatse de nodige onderzoeken te kunnen doen en, bij delegatie, patenten ter kaapvaart af te leveren aan kapers die Oostende als thuishaven hadden.

Op 24 juni 1658 echter wordt Duinkerke door de Spanjaarden overgeleverd aan de Franse Koning en aan de Engelsen van Cromwell. Op 1 juli 1658 installeert de « 's Coninx Admiraliteyt » van Duinkerke zich te Oostende, om niet meer te verhuizen.

Zie Walter DEBROCK, *L'Amirauté d'Ostende*, éd. Erel, Oostende, 1959.

(4) De familie BORM leverde eveneens reders ter koopvaart, die een belangrijke rol ter zake hebben gespeeld.

HAMILTON Guiliam, schepen, 1643 ;  
 (VAN) HECKE Laureijns, schepen, 1624-1626 ;  
 JANSSEN Gheraerdt, schepen, 1605-1613 (cfr. JANSSENS bij Jacquart ?) ;  
 LANCKSWEERT Charles, fs. François, schepen, penningmeester,  
 1672-1690 ;  
 LANCKSWEERT François, schepen, penningmeester, 1643 ;  
 MAES Matheus, schepen, 1693 ;  
 STALPAERT Jacques, schepen, penningmeester, 1631-1642 ;  
 STALPAERT Jacob, schepen, 1691-1693 ;  
 VOS (de) : drie leden van de familie **de VOS**, tussen 1618 en 1687 ;  
 WITTE (de) : drie personen vermeld onder de naam **DE WITTE**, tussen  
 1618 en 1691 ;  
 WOELART Jan, schepen, 1625-1629 (WOELAERT bij Jacquart ?) ;  
 WOELAERT Pieter, schepen, 1693 ;  
 WOUTERS Guillaume, schepen, 1611-1617 ;  
 WOUTERS Jan, schepen, 1621.

Bij een vlugge vergelijking kan men dadelijk opmerken dat tussen de namen op de lijst van de heer JACQUART en de geciteerde namen van de lijsten van de heer de SELLIERS de MORANVILLE geen enkele tegenspraak bestaat. Het lijkt wel juist te zijn dat de namen van de prominenten vermeld in de wapenmanuscripten die tevens voorkomen op de lijsten van Jacquart alle na de eerste geboortemelding van hun eerste naamdragers of bijna gelijktijdig worden vermeld. De kans is dus groot dat ze tot dezelfde filiatie behoren en de gevolgtrekking van Jacquart juist is, nl. dat het gaat om leden van « familles-souches », waartoe een groot aantal van de huidige naamdragers wellicht eveneens zouden behoren.

Gedeeltelijke controles ter zake zouden deze stelling eventueel nader kunnen belichten.

Het ware interessant voor de « petite histoire » van Oostende. En wellicht zal een of andere drager van een naam vermeld in de manuscripten van de SELLIERS de MORANVILLE het water in de mond voelen komen om erfgenaam te worden van het opgegeven familie-wapen ?